

diferents cites documentals antigues que havia aplegat de cada església. I, tot seguit del tercer d'aquells volums, en donà a llum un altre més reduït i dedicat a la descripció, història i catàleg dels priors del monestir de Sant Pere de Casserres.

En 1911 començà la publicació dels quatre volums d'*El obispado de Elna*, millorant els episcopologis anteriors i donant noves dels concilis i sínodes.

Finalment, en 1917, mort ja l'autor, ha sortit el volum XXV de la col·lecció de monografies amb el títol de *Los condes de Ampurias vindicados*, que, segons sembla, devia constituir la introducció d'una obra més extensa sobre els castells i les famílies senyorials del comtat d'Empúries.

L'obra d'En Monsalvatje és, doncs, molt copiosa i feta amb veritable sentiment patriòtic, no podent ésser-li apuntat com a tara l'ús de la llengua castellana en la col·lecció de monografies històriques, ja que és ben sabut que en l'època en què la començà no estava encara gaire estès el català en aquesta mena de treballs. Altres publicacions fora de la col·lecció les féu sempre en la nostra parla, i això és prova suficient de la seva sincera amor a Catalunya. L'INSTITUT ret a la memòria del celebrat historiador la manifestació de la seva pregonera admiració i del seu respectuós afecte. — J. M. I S.

En Lluís B. Nadal

A Barcelona, després de sofrir una delicada operació quirúrgica, va morir el dia 20 d'agost de 1913. En Lluís B. Nadal i Canudas, poeta, novel·lista i historiador, nat a Vich el dia 10 d'octubre de 1857.

Ultra la seva labor periodística i la seva producció literària, que li dona un interessant relleu dintre la escola vigatana, cal esmentar la seva activitat històrica.

Va publicar, en 1904, un volum d'*Episcopologio de Vich*, continuació dels dos que havia escrit En Moncada. En el seu treball, que comprèn la època turbulenta des de 1572 a 1656, En Nadal va donar prova de les seves condicions d'investigador seriós i d'expositor imparcial dels fets històrics.

En 1907 fou triat per la Junta dels «Estudis Universitaris Catalans» per ocupar la càtedra d'Història de Catalunya d'aquesta entitat, de la vida de la qual En Nadal, en els seus darrers anys, s'en cuidà també principalment, essent el fundador i director de la revista que du el mateix títol d'*Estudis Universitaris Catalans*. Perquè En Nadal, a més a més d'ésser un excel·lent home de lletres, havia demostrat les seves qualitats d'organitzador, raó per la qual la Junta dels Jocs Florals de Barcelona i la de l'Orfeó Català el cridaren a formar-ne part.

En Nadal es distingí sempre pel seu catalanisme, per la seva religiositat i per la fermesa del seu caràcter, agermanada però amb un tracte afable i amb una gran bondat de sentiments.—F. V. T.

Emili Morera i Llauredó

Era D. Emili Morera un enamorat de Tarragona. Havia nascut en aquesta ciutat, el dia 31 de desembre de 1846 i hi va viure continuament fins la seva mort, als 71 anys, el 10 de febrer de 1918. A Tarragona havia estudiat el batxillerat i uns cursos al Seminari, després es llicencià en Dret i Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona, fent els estudis de doctorat en 1873. Aquest viure seu, limitat sempre al clos de la ciutat, sense tenir els llibres indispensables, ni conèixer els grans arxius, ni relacionar-se amb els que en altres bandes seguien els mateixos camins d'investigació i d'estudi, es fa sentir d'una manera considerable en la seva obra, bastida quasi exclusivament amb els elements d'informació que podia trobar a Tarragona i influïda sovint d'un esperit provincial. Ell tenia no obstant unes positives qualitats de capacitat i de treball i la seva bibliografia haurà d'ésser tinguda en compte pels estudiosos de la Catalunya medieval. La seva formació, influïda clarament per l'adoctrinament de l'Herrández Sanahuja, el portava a treballar el camp de l'arqueologia tarragonina, mes la seva vocació l'inclinà a la investigació històrica, sense deixar mai del tot l'estudi dels monuments romans, testimonis gloriosos de la magnificència de la vella ciutat que tant estimava. En sistematitzar i posar en valor els documents dels arxius i biblioteques de Tarragona ha fet un positiu servei a la història de Catalunya. Les principals obres que publicà son les següents: *Compendio de la Historia de España* (1891). *Historia de Tarragona desde los tiempos más remotos hasta la época de la restauración cristiana* (1892). Es el primer volum, únic publicat,